

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

УДК 316.6:316.67:341.231.14:159.9

DOI <https://doi.org/10.32782/2707-9147.2024.104.5>

А. О. БЕССАРАБ

доктор наук із соціальних комунікацій, професор,
професор кафедри психології та соціальної роботи
КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна
академія» Запорізької обласної ради

Я. В. ЗОСЬКА

доктор соціологічних наук, професор,
професор кафедри філософії та соціології
Маріупольський державний університет

О. А. ХОМЕРІКІ

доктор соціологічних наук, професор,
професор кафедри психології та соціально-гуманітарних
дисциплін
Державний університет інфраструктури та технологій

ОСНОВНІ ВЕКТОРИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ, ЯКІ ВІЙХАЛИ ДО ІТАЛІЇ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Стаття присвячена аналізу соціально-психологічної допомоги українським дітям, котрі змушені були покинути свою батьківщину через війну та знайшли притулок в Італії. Основна мета дослідження полягає в систематизації основних векторів інтеграційних та адаптаційних програм, спрямованих на забезпечення психологічної та соціальної допомоги українським дітям, які вийшли до Італії під час війни. У процесі дослідження були використані загальнонаукові методи аналізу, синтезу, порівняльного та систематичного вивчення програм підтримки. Результати дослідження показують, що більшість українських дітей, які вийшли до Італії, зазнали позитивного впливу від участі в соціально-психологічних програмах, що включали адаптаційні курси, психологічну підтримку та інтеграцію в освітній процес. Основними векторами допомоги стали культурна адаптація, мовне навчання, психологічна стабілізація та соціалізація. Значення громадських і неприбуткових організацій у процесі підтримки біженців виявилось надзвичайно великим, оскільки саме ці організації надали найбільший обсяг допомоги

та ініціатив, спрямованих на забезпечення благополуччя дітей у нових умовах. Серед організацій, які відіграють ключову роль у забезпеченні соціально-психологічної допомоги українським дітям-біженцям в Італії, варто виділити *Sos Villaggi dei Bambini*, «Рідні», *AVSI* та *Caritas Ambrosiana*. Їхня робота охоплює широкий спектр послуг, від організації освітніх програм і психологічної підтримки до надання притулку та забезпечення базових потреб. Завдяки зусиллям цих організацій діти не тільки отримують необхідну допомогу для адаптації до нового середовища, але й зберігають зв'язок зі своїм культурним корінням через навчання мови та знайомство з традиціями. Ці зусилля сприяють їхньому психологічному відновленню та соціальній інтеграції, що є вирішальним для подолання наслідків війни та побудови стійкого майбутнього.

Ключові слова: соціально-психологічна допомога, українські діти-біженці, Італія, адаптація, інтеграція.

Постановка проблеми. Соціально-психологічна підтримка українських дітей, які були змушені виїхати до Італії внаслідок російсько-української війни, є актуальною темою, що вимагає всебічного вивчення та аналізу. В умовах глобальної міграційної кризи, посиленої воєнними конфліктами, велика кількість дітей опиняється в ситуації, коли їхній психологічний стан та соціальне благополуччя потребують невідкладного втручання та підтримки. Італія, прийнявши значну кількість українських біженців, стикається з викликами, пов'язаними з інтеграцією та адаптацією цих дітей у новому суспільстві. Це дослідження має на меті окреслити широкий контекст проблематики, визначити ключові аспекти соціально-психологічної підтримки та висвітлити стратегії, застосовані для задоволення нагальних потреб дітей-біженців в Італії, враховуючи їхні унікальні потреби та виклики, з якими вони стикаються. Соціально-психологічна підтримка українських дітей, котрі знайшли притулок в Італії в результаті російсько-українського конфлікту, набуває особливої актуальності не лише з гуманітарної, але й з наукової точки зору. Дослідження, присвячені вивченню впливу міграційних криз на психологічний стан та соціалізацію дітей, є вкрай необхідними, але поки що недостатньо представлені у науковому просторі. Аналіз специфічних потреб та викликів, з якими стикаються молоді біженці, дасть змогу розробити ефективніші програми психологічної адаптації та соціальної інтеграції. Враховуючи унікальний характер сучасних міграційних процесів, що включають вимушене переміщення через воєнні дії, ця тема вимагає комплексного підходу у своєму дослідженні, аби забезпечити всебічну підтримку та допомогу цій вразливій категорії дітей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання соціально-психологічної підтримки українських дітей, які виїхали до Італії під час війни, не є достатньо висвітленим у науковій літературі. У зв'язку з відсутністю спеціалізованих наукових досліджень, аналіз цієї проблематики спирається на матеріали журналістських розслідувань, офіційних звітів некомерційних організацій та інших видань фондів та центрів допомоги.

Основну інформацію надають такі джерела, як Радіо «Свобода» [1], яке розкриває проблеми українських сиріт-біженців на Сицилії, включно з інцидентами застосування сили та бюрократичними перепонами. ADC Memorial [2] надає аналіз становища дітей з України в країнах Європи після початку військового конфлікту, підкреслюючи їхні потреби та виклики. Статті на порталі LB [3] висвітлюють переживання українських біженців в Італії, зокрема невизначеність щодо їхнього майбутнього та статусу.

Міжнародні джерела, такі як Mondiale G. [4], AGI [5], Ridni [6], Save the Children [8], Milano today [9], Commissione Europea [9] та Sir [10], роблять свій внесок у розуміння ширшого контексту підтримки українських біженців, зосереджуючись на питаннях, пов'язаних з освітою, психологічною підтримкою, гуманітарною допомогою та інтеграцією в нове суспільство.

Хоча доступна інформація висвітлює важливі аспекти проблеми, відчувається нестача систематизованого наукового аналізу, що дав би змогу глибше зрозуміти потреби українських дітей-біженців та розробити ефективні стратегії їх соціально-психологічної підтримки. Тому з використанням різних методів наукового пізнання важливо провести детальний аналіз наявної інформації, згрупувати та систематизувати дані, щоб висвітлити цю тему в різних аспектах і запропонувати практичні рекомендації для поліпшення ситуації.

Мета статті – систематизація основних векторів інтеграційних та адаптаційних програм, спрямованих на забезпечення психологічної та соціальної допомоги українським дітям, які виїхали до Італії під час війни.

Вклад основного матеріалу. У зв'язку з російсько-українською війною, значні гуманітарні виклики постали перед міжнародною спільнотою, у тому числі перед Італією. Реагуючи на цю кризу, Італія розробила та імплементувала комплексну систему підтримки українських біженців, яка включає в себе низку заходів, спрямованих на забезпечення їхніх основних потреб [3].

Соціально-психологічна підтримка українських дітей, які знайшли притулок в Італії внаслідок війни, є частиною ширшої ініціативи Європейського Союзу, спрямованої на захист і інтеграцію біженців. З моменту активації директиви про тимчасовий захист у березні 2022 р., ЄС намагається надати українським біженцям, особливо дітям, необхідну підтримку та захист [9].

Європейська Комісія зазначає, що зусилля ЄС охоплюють забезпечення доступу до освіти, медичних послуг та соціального забезпечення, що є критично важливим для допомоги дітям адаптуватися до нових умов життя та подолати психологічні наслідки війни. Особлива увага приділяється створенню безпечного середовища, де діти можуть відчувати себе захищеними та підтриманими, що є ключовим для їх розвитку й благополуччя.

Важливою складовою підтримки є інтеграція українських дітей в освітній процес, що допомагає їм не лише продовжити навчання, але й сприяє

соціалізації та культурній адаптації. Крім того, ЄС активно працює над забезпеченням психологічної підтримки й доступу до медичних послуг, щоб адресувати потреби дітей, які пережили травми від війни [9].

Варто зауважити, що уряд під керівництвом Маріо Драгі виділив значні фінансові ресурси, а саме 318 мільйонів євро, на реалізацію програм підтримки, які охоплюють як фінансову допомогу, так і забезпечення проживання.

Біженці, що обирають проживання в родичів чи знайомих в Італії, мають змогу отримати щомісячну допомогу в розмірі 300 євро на дорослого та 150 євро на дитину впродовж трьох місяців, що сприяє їхній адаптації та інтеграції в новому середовищі. Для тих, хто обрав проживання в державних закладах, надається комплекс послуг, включаючи харчування, але виключаючи грошову допомогу [3].

У контексті надання соціальної допомоги українським біженцям в Італії, особливу увагу приділено інтеграції неповнолітніх через освітні ініціативи. Першочергово, італійська освітня система зосереджена на забезпеченні доступу до освіти для дітей-біженців, що є критично важливим аспектом їх соціалізації та адаптації в новому суспільстві.

З метою ефективної інтеграції українських дітей залучають до навчання у звичайних класах, що сприяє їх взаємодії з італійськими однолітками та культурному обміну. Однак, розуміючи виклики, пов'язані з мовним бар'єром, італійський уряд вжив заходів для забезпечення інтенсивної підтримки вивчення італійської мови, що є фундаментальним для повноцінного занурення в навчальний процес та подальшої адаптації дітей [8].

Для підвищення ефективності освітнього процесу були прийняті спеціальні рішення, які дозволяють залучати до роботи в школах асистентів та співпрацювати з кваліфікованими українськими фахівцями. Це можуть бути вчителі, які допомагають з організацією навчального процесу, педагоги, що викладають спеціалізовані предмети, шкільні психологи, які надають емоційну підтримку, та лінгвокультурологи, які сприяють кращому розумінню та засвоєнню італійської мови та культури [2].

У відповідь на гостру потребу в соціально-психологічній підтримці дітей-біженців з України, багато організацій в Італії активізували свої зусилля, щоб забезпечити їм не лише фізичну безпеку, а й соціально-психологічну підтримку. Ці організації пропонують широкий спектр послуг, від надання притулку та основних життєвих потреб до освітніх програм та психологічного консультування, щоб допомогти цим дітям адаптуватися до нових обставин і подолати травми, зазанані через війну та переміщення [5].

Ефективна робота цих організацій надає змогу забезпечити комплексну підтримку дітям-біженцям з України в Італії, сприяючи їхньому психологічному відновленню та соціальній інтеграції. Ці зусилля вкрай важливі для подолання наслідків війни та побудови стійкого майбутнього для цих дітей. Розглянемо роботу деяких організацій більш детально.

Таблиця 1

Перелік організацій в Італії, що займаються соціально-психологічною підтримкою дітей [5]

Назва організації	Опис діяльності
Save the Children	Міжнародна організація, що працює на захист дітей, включаючи надання допомоги дітям-біженцям
CivicoZero	Філія Save the Children, займається прийомом неповнолітніх непродовжуваних мігрантів в Італії
Associazione Cittadini del Mondo	Збирає пропозиції від сімей та організацій щодо прийому українських дітей
M'aMa	Група соціальних працівників і батьків, що організувала проєкт прийому для евакуйованих з України
Roma Capitale	Координація роботи 30 асоціацій для допомоги біженцям, включно з дитячими сім'ями
Venezia	Організація прийому біженців з України з особливою увагою до дітей
Comune di Milano	Допомога українським біженцям, зокрема дитячим сім'ям, через онлайн форму та співпрацю з третім сектором
Croce Rossa	Активізація тисяч волонтерів для допомоги постраждалим від війни, включаючи дітей
ActionAid	Кампанія допомоги жінкам і дітям-біженцям, збір коштів та забезпечення психологічної підтримки
Sant'Egidio	Допомога біженцям з України, зокрема дітям, матеріальною підтримкою і дистанційними адопціями
SOS Villaggio dei Bambini	Підтримка уразливих дітей і сімей, що тікають з України, через дистанційну адопцію та інші проєкти
Sole Terre	Підтримка дітей-онкохворих з України, забезпечення продовження лікування
Con i bambini	Закликає до мирного вирішення конфлікту через дитячі роботи та повідомлення у соціальних мережах
Aibi-Amici dei bambini	Надання психологічної підтримки, одягу, навчальних матеріалів і інших потреб дітям-біженцям
Cesvi	Надання термінової гуманітарної допомоги та підтримка у відновленні, включно з освітніми програмами для дітей
Progetto Arca	Відправка гуманітарних вантажів із товари для дітей, включаючи продукти гігієни та харчування
Caritas Italiana	Підтримка центрів, що приймають сім'ї, допомога у переїздах і захист дітей у безпечніші регіони
Caritas di Roma	Організація прийому дітей з України, збір інформації про доступні ресурси для допомоги
Telefono Azzurro Onlus	Підтримка дітей в екстрених ситуаціях, пов'язаних з війною, захист від торгівлі людьми і зникнення

Примітка: систематизовано автором [5].

Sos Villaggi dei Bambini, організація, що займається підтримкою українських біженців в Італії, визнала та відгукнулася на освітні та психосоціальні виклики, які виникли у зв'язку з воєнними діями, пандемією та природними катастрофами. В Італії, 1220 українських біженців, включаючи неповнолітніх, неповнолітніх без супроводу та матерів-одиначок, отримали підтримку від організації. У рамках своєї відповіді на кризу, організація започаткувала проєкт, що охоплює різні міста Італії, з метою покращення мультидисциплінарного добробуту біженців через захист, ментальну підтримку та соціально-психологічну допомогу, а також розширення можливостей жінок і спільноти [4].

Особливу увагу приділяють дітям, з метою покращення їх психосоціального благополуччя через підтримку у формальній та неформальній освіті, включно з викладанням української мови, щоб діти могли зберегти зв'язок зі своїм корінням. Крім того, були організовані рекреаційні заходи та психосоціальні втручання на основі руху і гри (TeamUp) з метою зниження рівня стресу, який відчувають українські діти та їхні опікуни.

Важливим аспектом є надання підтримки у сфері ментального здоров'я, оскільки в умовах конфлікту, пандемії чи природної катастрофи існує ризик розвитку проблем з ментальним здоров'ям серед дітей та підлітків. Саме тому в структурах Sos Villaggi dei Bambini активізовано мережу психологічного слухання, з метою не лише виявлення проблем, а й створення середовища, де кожна дитина може виразити свої емоції, у тому числі через малюнок, для подолання психологічного дискомфорту перш ніж він стане виразним.

У рамках зусиль у сфері ментального здоров'я та освіти в надзвичайних ситуаціях Sos Villaggi dei Bambini започаткувала низку проєктів. Серед них проєкт «Well-U», спрямований на реалізацію універсальних профілактичних заходів у сфері ментального та психосоціального здоров'я, які можуть бути впроваджені вчителями, вихователями, культурними медіаторами, медичними й соціальними працівниками, персоналом у центрах прийому, а також самими біженцями [4].

Ще одна благодійна організація «Рідні» зосередила свої зусилля на чотирьох основних напрямках через війну в Україні, аби надати соціальну та психологічну підтримку українським дітям, що переїхали до Італії [6]:

- гуманітарна підтримка: фонд «Рідні» продовжує допомагати дітям та сім'ям, які постраждали через війну, а також тим, хто перебуває на територіях активних бойових дій;

- психологічна допомога: спеціалісти фонду «Рідні» надають психологічну підтримку дітям із дитячих будинків та сім'ям, які цього потребують. Фонд також співпрацює з асоціацією пологових будинків у Львові, активно підтримуючи майбутніх матерів;

- освітні програми: фонд «Рідні» організовує освітні заходи, такі як пасхальні зустрічі для дітей та евакуйованих учнів з Центру соціальної

підтримки дітей та сімей «Рідні», з метою розповісти про традиції святкування Пасхи та полегшити їх адаптацію;

– інші благодійні програми: фонд «Рідні» займається організацією пасхальних заходів для випускників та учасників проекту «Мрій та дій», дітей з Центру «Рідні» та евакуйованих сімей.

Основним пріоритетом фонду «Рідні» залишається підтримка евакуйованих дітей, допомагаючи їм пережити непрості часи війни та адаптуватися до нових життєвих обставин. Фонд відкритий до співпраці та заохочує всіх, хто бажає долучитися до допомоги, зробити внесок або здійснити міжнародний платіж.

Організація AVSI активно допомагає у відповідь на гуманітарну кризу, спричинену війною в Україні, розробляючи та реалізуючи проекти, спрямовані на підтримку дітей та їхніх сімей [10]. Зусилля організації зосереджені на створенні спільнотних центрів (Community Centers), які стають безпечними просторами для дітей та їх опікунів, забезпечуючи їм доступ до освіти та захисту навіть у кризових умовах. Діяльність AVSI пов'язана з охоплене таке:

– Community Centers для дітей: створення та розвиток Community Centers, які служать безпечними просторами для дітей, де вони можуть зустрічатися, грати без страху та тривоги, і де наявні кваліфіковані вихователі, здатні надати їм психосоціальну підтримку;

– освітня підтримка: Організація забезпечує освітні послуги, включаючи ігрові та освітні активності, допомогу в навчанні на відстані (обладнання, з'єднання та навчальну підтримку), а також послуги з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки для дітей;

– підтримка батьків: AVSI також надає підтримку батькам, пропонує їм ресурси та послуги для кращого догляду за їх дітьми в цих важких умовах [10].

Caritas Ambrosiana активно підтримує українських біженців, зокрема дітей, у відповідь на гуманітарні потреби, що виникли внаслідок війни в Україні. Фонд надає комплексну допомогу, орієнтовану на задоволення як нагальних, так і довготривалих потреб біженців, з особливим акцентом на захист та інтеграцію дітей. До основних заходів з підтримки дітей біженців від Caritas Ambrosiana належать [8]:

– поселення у спільнотах і приватних домівках: надання житла дітям та їх сім'ям у спільнотах і через парафіяльні та приватні квартири;

– освітні та розвивальні програми: організація навчальних і розважальних заходів для дітей, спрямованих на їхній розвиток та адаптацію в новому середовищі;

– медична допомога та психологічна підтримка: забезпечення доступу до спеціалізованої медичної допомоги й психологічної підтримки для дітей-біженців;

– літні табори для матерів та дітей: організація відпочинкових змін у літніх таборах для матерів з дітьми, що дозволяє їм отримати відпочинок і психологічне розвантаження;

- навчання та інтеграційні курси: проведення курсів італійської мови й інтеграційних програм для сприяння адаптації дітей у новій країні;
- матеріальна підтримка: роздача продуктових наборів та забезпечення основними потребами для сімей з дітьми.

Ці заходи втілюються завдяки співпраці з місцевими громадами, волонтерами та організаціями, що забезпечує всебічну підтримку дітям біженців з України, допомагаючи їм подолати травми війни та вбудуватися в нове суспільство [7].

Вивчення діяльності різних благодійних організацій в Італії, зокрема Sos Villaggi dei Bambini, «Рідні», AVSI, та Caritas Ambrosiana, підкреслює їхню ключову роль у забезпеченні комплексної підтримки українським дітям-біженцям. Ці організації зосереджені на ментальному здоров'ї, освіті, соціальній інтеграції та психосоціальному благополуччі, забезпечуючи створення безпечних просторів, доступу до освітніх програм та спеціалізовану психологічну підтримку. Їхня робота важлива для подолання наслідків війни та сприяння побудові стійкого майбутнього для цих дітей в новому соціальному середовищі.

У контексті роботи благодійних організацій в Італії особливу увагу варто приділити соціально-психологічній підтримці дітей-сиріт з України, які опинилися на італійській території внаслідок військових дій. Ця категорія дітей потребує особливого підходу з огляду на їх уразливий стан та втрату родинного зв'язку, що є фундаментальним елементом їхньої стабільності та безпеки. Втрата близьких і звичного середовища може призвести до глибоких травм, порушень адаптації та розвитку, що зрештою вплине на їхнє психологічне здоров'я й соціалізацію.

Соціально-психологічна допомога дітям-сиротам біженцям з України в Італії здійснюється через комплексний підхід, що включає проживання, освіту, дозвілля, психологічну підтримку та інтеграцію. Прийняття сотень дітей-сиріт в Італії відбулося за активної участі місцевих громадських асоціацій, релігійних структур, соціальних служб та волонтерів. Проте, процес супроводжувався певними викликами та бюрократичними перешкодами.

Розміщення дітей: дітей розподілили по різних містах і закладах, у тому числі у релігійних структурах міста Катанії, де вони були тимчасово розділені для проживання в парафіяльних будинках.

Тимчасова опіка: італійська влада ідентифікувала дітей як неповнолітніх іноземців без супроводу, а українських вихователів спочатку не визнавали як законних опікунів, що ускладнило процес опіки та призвело до призначення тимчасових державних опікунів з Італії.

Освітні заходи: діти продовжували навчання, частково онлайн з українськими школами, частково офлайн в італійських навчальних закладах, сприяючи їх адаптації та інтеграції.

Дозвілля та рекреаційні заходи: організація дозвілля, включаючи відпочинок на морі та культурні активності, забезпечувалася за кошти волонтерської спільноти й громадських асоціацій.

Робота з травмами та адаптацією: попри фізичну безпеку й освітні можливості, діти зазнавали психологічних труднощів через втрату звичного середовища, мовний бар'єр і стрес від переїзду.

У відповідь на складні умови, з якими стикалися діти-сироти-біженці з України в Італії, включаючи бюрократичні та правові перешкоди, обмежені фінансові й матеріальні ресурси, а також конфлікти під час перевезення дітей, були вжиті заходи для поліпшення їх умов. Підвищення стандартів проживання, поліпшення координації між організаціями та владою, а також підтримка в питаннях повернення на батьківщину й подальшої реабілітації демонструють комплексний підхід до вирішення проблем цієї вразливої категорії біженців. Цей досвід висвітлює необхідність міжсекторальної взаємодії для ефективної підтримки та інтеграції дітей-сиріт у нових умовах [1].

Висновки. Отже, реалізація комплексних програм соціальної та психологічної підтримки стала пріоритетом для різних організацій та урядових структур Італії у відповідь на виклики, пов'язані з прибуттям українських дітей-біженців. Такі організації, як «*Sos Villaggi dei Bambini*» та «*Рідні*», спеціалізуються на психосоціальній підтримці та освітніх програмах, що сприяють адаптації дітей до нового середовища, водночас забезпечуючи їм зв'язок зі своєю культурою та мовою. Ці зусилля спрямовані на мінімізацію стресу, пов'язаного з переміщенням, та сприяння розумінню та інтеграції в нове суспільство.

Ключовим елементом стратегії підтримки стало залучення дітей до освітнього процесу в італійських школах, що сприяло не тільки їхньому академічному розвитку, а й соціалізації та культурній адаптації. Програми, розроблені Європейським Союзом і підтримані урядом Італії, зокрема, інтенсивні курси італійської мови та інтеграція у звичайні класи, стали основою для забезпечення безперервності освіти та розвитку дитини в нових умовах.

Роль неприбуткових організацій та благодійних фондів в цьому процесі є незамінною. Організації, як «*AVSI*», спеціалізуються на створенні спільнотних центрів, що надають безпечні простори для дітей та їх опікунів, де вони можуть отримати доступ до освітніх та психологічних послуг. Водночас фонди, такі як «*Caritas Ambrosiana*», орієнтовані на надання матеріальної та соціальної підтримки сім'ям з дітьми, включаючи медичну допомогу, освітні програми й психологічну підтримку, що є критично важливим для відновлення та адаптації дітей у новій країні.

Список використаної літератури

1. Кудрик Н. Українські сироти-біженці на Сицилії: допомога, бюрократія, інцидент із застосуванням сили. *Радіо Свобода*. 2023. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrainiski-syroty-bizhentsi-na-sytsilyii-intsydent/32587900.html> (дата звернення: 01.05.2024).
2. Становище дітей з України в країнах Європи після 24 лютого 2022 року. *ADC Memorial*. 2023. URL: <https://adcmemorial.org/uk/novina-uk/stanovishhe-ditej-z-ukraini-v-kraïnah-evropi-pislya-24-lyutogo-2022-roku/> (дата звернення: 01.05.2024).

3. Українські біженці в Італії: «Держава не знає, що з нами робити». *LB*. 2022. URL: https://lb.ua/world/2022/11/23/536718_ukrainski_bizhentsi_italii.html (дата звернення: 01.05.2024).

4. Educazione: Sos Villaggi dei Bambini, l'impegno a favore dei rifugiati ucraini. I rischi per la salute mentale in guerra, pandemia e calamità naturali. *Mondiale G*. 2024. URL: <https://www.agensir.it/quotidiano/2024/1/24/educazione-sos-villaggi-dei-bambini-limpegno-a-favore-dei-rifugiati-ucraini-i-rischi-per-la-salute-mentale-in-guerra-pandemia-e-calamita-naturali/> (дата звернення: 01.05.2024).

5. Ferrigolo A. Cosa c'è da sapere per aiutare il milione di bambini ucraini in fuga dalla guerra. *AGI*. 2022. URL: <https://www.agi.it/cronaca/news/2022-03-11/cosa-sapere-per-aiutare-bambini-ucraini-profughi-15959905/> (дата звернення: 01.05.2024).

6. Il lavoro della fondazione durante la guerra. *Ridni*. 2022. URL: https://ridni.org.ua/it/il-lavoro-della-fondazione-durante-la-guerra_n469 (дата звернення: 01.05.2024).

7. Melley M. Dopo 2 anni di guerra in Ucraina, la Caritas accoglie ancora 500 profughi. *Milano today*. 2024. URL: <https://www.milanotoday.it/attualita/guerra-ucraina-accoglienza-caritas-2024.html> (дата звернення: 01.05.2024).

8. Save the children. Un anno di guerra in Ucraina: gli aiuti a bambini e famiglie. 2024. URL: <https://www.savethechildren.it/blog-notizie/un-anno-di-guerra-ucraina-gli-aiuti-bambini-e-famiglie> (дата звернення: 01.05.2024).

9. Solidarietà dell'UE con l'Ucraina: un anno di protezione temporanea per le persone in fuga dall'aggressione russa contro l'Ucraina. *Commissione Europea*. 2023. URL: https://italy.representation.ec.europa.eu/notizie-ed-eventi/notizie/solidarieta-dellue-con-ucraina-un-anno-di-protezione-temporanea-le-persone-fuga-dallaggressione-2023-03-08_it (дата звернення: 01.05.2024).

10. Ucraina: Avsi, a due anni dalla guerra sostegno a 180mila ucraini e a circa 13mila sfollati in Polonia e Italia. Avviati Community center per i bambini. *Sir*. 2024. URL: <https://www.agensir.it/quotidiano/2024/2/23/ucraina-avsi-a-due-anni-dalla-guerra-sostegno-a-180mila-ucraini-e-a-circa-13mila-sfollati-in-polonia-e-italia-avviati-community-center-per-i-bambini/> (дата звернення: 01.05.2024).

Bessarab A. O., Zoska Ya. V., Khomeriki O. A. Socio-psychological support for Ukrainian children who have moved to Italy during the war

This article is dedicated to analyzing the socio-psychological support for Ukrainian children forced to leave their homeland and seek refuge in Italy due to the military conflict. The primary objective of the research is to systematize the main vectors of integration and adaptation programs aimed at providing psychological and social assistance to Ukrainian children who left for Italy during the war. Throughout the study, general scientific methods such as analysis, synthesis, comparative and systematic examination of existing support programs were utilized. The findings indicate that the majority of Ukrainian children who moved to Italy experienced a positive impact from participating in socio-psychological programs, which included adaptation courses, psychological support, and integration into the educational process. The main directions of assistance were cultural adaptation, language learning, psychological stabilization, and socialization. The significance of public and non-profit organizations in the refugee support process proved to be exceptionally large, as these organizations provided the most substantial amount of assistance and initiatives aimed at ensuring the well-being of children in new

circumstances. Among the organizations playing a key role in providing socio-psychological support to Ukrainian child refugees in Italy, notable mentions include Sos Villaggi dei Bambini, «Ridni», AVSI, and Caritas Ambrosiana. Their work covers a wide range of services, from organizing educational programs and psychological support to providing shelter and meeting basic needs. Thanks to the efforts of these organizations, children not only receive the necessary assistance to adapt to the new environment but also maintain a connection with their cultural roots through language learning and acquaintance with traditions. These efforts contribute to their psychological recovery and social integration, which is crucial for overcoming the consequences of war and building a resilient future.

Key words: *socio-psychological support, Ukrainian child refugees, Italy, adaptation, integration.*